

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 บทที่ 2
วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนา ข้อ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ข้อ 4.2 ยุทธศาสตร์
การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มุ่งเตรียมคนให้พร้อมรับการ
เปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้ มีภูมิคุ้มกันเพื่อเข้าสู่
สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้าง
ศักยภาพของคนในทุกมิติให้มี ความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงมีสติ ปัญญาที่รอบ
รู้และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรมจริยธรรม มีความเพียร และรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาส
และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต ควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทาง
สังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการพัฒนาคน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง
และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชน และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศ
(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554 : 23)

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550 : 15) ได้บัญญัติไว้ใน
ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับ
การศึกษา ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย
ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง
และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นการจัดการศึกษา
อบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง
และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

นอกจากนั้นยังกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย
อำนาจ พ.ศ. 2542 (2542 : 53) ดังนี้ หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการ
บริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและ
หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

ดังนี้ ข้อ 1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ข้อ 6 การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ และข้อ 9 การจัดการศึกษา

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 12-13) บัญญัติไว้ใน หมวด 5 การบริหารและการจัดการการศึกษา ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 51 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 — 2559 โดยเจตนารมณ์ของแผน แผนการศึกษาแห่งชาติมีเจตนารมณ์เพื่อมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553 : 1-4)

ในส่วนของกระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลส่งเสริม สนับสนุนการบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงจัดทำแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 ขึ้น โดยจัดทำภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับศักยภาพตามความพร้อมและตรงตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ แต่ละแห่งให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีมาตรฐาน สามารถพัฒนาศักยภาพคนของท้องถิ่นให้มีคุณภาพ (กระทรวงมหาดไทย. 2553 : 3)

ในปีการศึกษา 2554 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 541 แห่ง แยกเป็นองค์กรบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 52 แห่ง มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 332 โรงเรียน องค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 99 แห่ง มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 110 โรงเรียน เทศบาลนคร จำนวน 27 แห่ง มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 172 โรงเรียน เทศบาลเมือง จำนวน 117 แห่ง มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 373 โรงเรียน เทศบาลตำบล จำนวน 245 แห่ง มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 292 โรงเรียน เมืองพัทยา จำนวน 1 แห่ง มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 11 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทุกระดับการศึกษา จำนวน 681,175 คน จำนวนห้องเรียน จำนวน 21,969 ห้อง จำนวนพนักงานครู/ครูจ้างสอน/ผู้ช่วยครูที่สอนจริง จำนวน 36,350 คน (กระทรวงมหาดไทย. 2554 : 3-4)

เทศบาลตำบลรัษฎา เดิมเป็นสุขาภิบาลรัษฎาและได้ประกาศยกฐานะตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลเมื่อ พ.ศ. 2542 เทศบาลตำบลรัษฎา อำเภอภุมมาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานเทศบาลตำบลรัษฎาห่างจากที่ว่าการอำเภอภุมมาไสย ประมาณ 7 กิโลเมตร และห่างจากที่ตั้งศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะทาง 20 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 5,625 ไร่ ครอบคลุม 4 หมู่บ้าน 8 ชุมชน 1,273 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 5,513 คน เป็นชาย 2,674 คน หญิง 2,839 คน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ มีลักษณะเป็นดินเหนียวปนทราย สภาพภูมิอากาศทั่วไปร้อนชื้น มี 3 ฤดู คือ ร้อน ฝน หนาว มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับเขตบ้านเหล่าตำบลหลักเมืองและบ้านโปโลตำบลภุมมาไสย ทิศใต้ ติดต่อกับเขตบ้านสะอาดสมศรี ตำบลรัษฎา และบ้านส้มโฮง ตำบลรัษฎา ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตบ้านสวนโคก ตำบลตงถึง และบ้านลาด ตำบลหลักเมือง ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตบ้านสงเปลือย ตำบลรัษฎา (เทศบาลตำบลรัษฎา. 2556 : 2)

การจัดการศึกษาได้กำหนดไว้ในนโยบายในการพัฒนาการศึกษาของเทศบาลตำบลรัษฎา กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลรัษฎา ในพันธกิจที่ 5 พัฒนาการศึกษาก่อประชาชนทุกกลุ่มอายุทั้งในระบบ และนอกระบบการศึกษาปกติ อย่างเหมาะสมตามวัยเต็มตามศักยภาพและมาตรฐานการศึกษา มีกองการศึกษาเทศบาลตำบลรัษฎา อำเภอภุมมาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา เทศบาลตำบลรัษฎามีสถานศึกษาในเขตพื้นที่ฯ สังกัด สพม. สพฐ. กศน. และสังกัดเทศบาลตำบลรัษฎา จำนวน 10 แห่ง แยกเป็นสถานศึกษาในสังกัด สพม. จำนวน 1 แห่ง สพฐ. จำนวน 3 แห่ง กศน. จำนวน 1 แห่ง และเทศบาลตำบลรัษฎามีสถานศึกษาในสังกัด 5 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลรัษฎา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลรัษฎา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสว่างบ้านแก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธิ์ทองหนองตุ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสง่าอรุณ โนนมะค้ำ (เทศบาลตำบลรัษฎา. 2556 : 4) ในการจัดการศึกษาของเทศบาลตำบลรัษฎา ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ ขึ้นตามกรอบของกฎหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องและราบรื่น เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการประเมินสถานศึกษา และคณะกรรมการอื่นๆ ตามระเบียบ

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความต้องการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาของเทศบาลตำบลรัษฎา อำเภอภุมมาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาของเทศบาลตำบลรัษฎา ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับใดและต้องการทราบลักษณะของประชาชนที่

แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ ไปเสนอผู้บริหารเทศบาลตำบลัญญาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาของเทศบาลตำบลัญญา และจะเป็นคำตอบให้กับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่มาศึกษาดูงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลัญญาในการจัดการศึกษาของเทศบาลตำบลัญญา อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลัญญาในการจัดการศึกษา ของเทศบาลตำบลัญญา อำเภออมลาลัย จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้
3. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลัญญา อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ของเทศบาลตำบลัญญา อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ของเทศบาลตำบลัญญา อำเภออมลาลัย จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลัญญาในการจัดการศึกษา ของเทศบาลตำบลัญญา อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลัญญา อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5,513 คน (ที่มา : สำนักทะเบียน อำเภออมลาลัย ณ วันที่ 17 ตุลาคม 2554)

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เลือกจากประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลชัยภูมิ อำเภอภุมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 4,950 คน จากทั้งหมด 8 ชุมชน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 371 คน ได้มาโดยการหากกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane. 1974 : 14 ; อ้างถึงใน รังสรรค์ สิงห์เลิศ. 2551 : 70)

3. การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดาหรือแบบอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก และใช้ตารางเลขสุ่ม ดังนี้

3.1 วิธีการจับสลาก โดยการเขียนรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างบนสลากแล้วนำลงในกล่องและจับสลากเอารายชื่อขึ้นมาทีละใบแล้วจดบันทึกรายชื่อไว้ แล้วนำรายชื่อกลับลงไว้ในกล่องเช่นเดิมหากได้รายชื่อเดิมให้นำกลับลง ไปใหม่ ทำซ้ำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าจะได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวน

3.2 วิธีใช้ตารางเลขสุ่ม ก่อนเลือกตารางเลขสุ่ม ต้องให้เลขที่แก่อนหน่วยทุกหน่วยในประชากรจากหมายเลข 1 ถึง N แล้วเลือกเลขสุ่มขึ้นมา ถ้าหมายเลขที่ได้ตรงกับหน่วยใดหน่วยนั้นก็จะตกเป็นตัวอย่าง ถ้าหมายเลขที่ได้เกินเลขที่สุดท้ายในประชากรก็ทิ้งไป เลือกจนครบ N หน่วยตามต้องการ

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษารุ่นนี้ ได้ดัดแปลงจาก ทฤษฎี ของ โคเฮนและอัฟออฟ (Cohen and Uphoff. 1980 : 30-34) เพื่อความเหมาะสมกับพื้นที่การทำวิจัย ดังนี้

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยภูมิ อำเภอภุมลาลัยจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็น

4.1.1 เพศ

4.1.2 อายุ

4.1.3 อาชีพ

4.1.4 ระดับการศึกษา

4.1.5 รายได้

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ความสำเร็จการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาของเทศบาลตำบลชัยภูมิ แยกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

4.2.1 การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ

4.2.2 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ

4.2.3 การมีส่วนร่วมด้านรับผลประโยชน์

4.2.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

นียมศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล

ชุมชน หมายถึง ชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลรัษฎา จำนวน 8 ชุมชน มีการทำกิจกรรมเรียนรู้ติดต่อสื่อสารร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน มีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาประจำถิ่น มีจิตวิญญาณและความผูกพันอยู่กับพื้นที่แห่งนั้นอยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน

ประชาชน หมายถึง ประชาชน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลรัษฎา อำเภอ
กมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

เทศบาลตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลที่ยกฐานะ ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลง
ฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล พ.ศ. 2542 ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง เทศบาลตำบล
รัษฎา อำเภอ กมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สารสนเทศที่ได้จากการทำวิจัยสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการจัดการศึกษา การวางแผนการจัดการศึกษา และเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้
ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
ประสิทธิผลและใช้เป็นข้อมูลให้กับคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลรัษฎา และผู้เข้าเยี่ยมชมศึกษา
ดูงานใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป